

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до вивчення дисципліни та виконання контрольної роботи
для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»,
в тому числі перепідготовка спеціалістів
за спеціальністю 7.03050901 «Облік і аудит»
денної та заочної форм навчання

Управлінський облік: методичні рекомендації до вивчення дисципліни та виконання контрольної роботи для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит», в тому числі перепідготовка спеціалістів за спеціальністю 7.03050901 «Облік і аудит» денної та заочної форм навч. / уклад. Осадча Г.Г. – К.: НУХТ, 2014. – 47 с.

Рецензент **Н.М. Ткаченко**, д-р, екон. наук, професор

Укладач **Г.Г. Осадча**, канд.екон.наук, доцент

Відповідальний за випуск **Л.М. Чернелевський**, канд.екон.наук, проф.

Видання подається в авторській редакції

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Предметом дисципліни «Управлінський облік» витрати виробництва, собівартість продукції та її калькулювання.

Міждисциплінарні зв'язки.

Курс «Управлінський облік» належить до циклу профільних дисциплін при підготовці спеціалістів з обліку і аудиту. Він пов'язаний з такими дисциплінами, як «Історія економіки та економічної думки», «Мікроекономіка», «Маркетинг», «Менеджмент», «Статистика», «Економічний аналіз», «Бухгалтерський облік», «Економіка підприємства», «Економіко-математичне моделювання», «Організація виробництва» та ін. Викладання дисципліни «Управлінський облік» ґрунтується на попередньому вивченні перелічених дисциплін.

Знання, отримані з курсу «Управлінський облік», студенти використовують при вивченні таких дисциплін, як «Особливості управлінського обліку в харчовій промисловості», «Стратегічний аналіз», «Податковий облік», «Фінансовий аналіз» тощо.

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1.1. **Мета:** формування системи знань з організації та методики управлінського обліку, його вдосконалення з урахуванням передового зарубіжного досвіду.

1.1.2. **Завдання:** набуття вмінь застосовувати відповідні методи та прийоми в процесі обліку витрат і калькулювання з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

1.1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

- **знати:** міжнародний досвід, щодо організації та функціонування управлінського обліку;
- правові та організаційні основи системи управлінського обліку;
- формування облікової політики, щодо обліку і управління витратами виробничого підприємства;
- класифікацію та поведінку витрат;
- принципи, функції та складові частини управлінського обліку;
- види, системи, методи, варіанти обліку витрат; методи обліку витрат фактичної собівартості продукції;
- облік витрат за статтями калькуляції та розрахунок планової і фактичної калькуляції виробничої, реалізованої та повної собівартості продукції;
- взаємозв'язок: витрати-обсяг-прибуток;
- бюджетне планування і контроль;
- облік витрат за центрами відповідальності;
- облік доходів, витрат та фінансових результатів діяльності центрів відповідальності та в цілому підприємства;
- методику прийняття управлінських рішень.

вміти:

- застосовувати навчальну, наукову, періодичну літературу, діючу нормативну базу, нормативно-довідкову інформацію щодо планування, обліку і калькулювання собівартості продукції на виробничих підприємствах:

- застосовувати на практиці теоретичні та методологічні засади ведення управлінського обліку в сучасних умовах;

- визначати стратегію та планувати майбутні операції підприємства;

- контролювати поточну діяльність підприємства;

- застосовувати методи оптимізації використання ресурсів виробництва;

- оцінювати ефективність виробничої діяльності підприємства.

мати навички:

визначення та оцінки об'єктів управлінського обліку; калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг); бюджетування та бюджетного контролю; розробки рекомендацій удосконалення обліку витрат на виробництво; підготовки проектів управлінських рішень з економічних питань.

Опис навчальної дисципліни наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни			
		денна форма навчання	заочна форма навчання	Скорочена форма навчання	Перепідготовка спеціалістів
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 0305 «економіка та підприємництво»	Нормативна			
	Напрямок підготовки 6.030509 «Облік і аудит»				
Модулів –1	Спеціальність 7.03050901 «Облік і аудит» та перепідготовка спеціалістів	Рік підготовки:			
Змістових модулів – 3		4-й	5-й	5-й	5-й
Індивідуальне завдання контрольна робота (з.ф.н.)		Семестр			
Загальна кількість годин: -180 годин		7-й	9-й	9-й	9-й
		Лекції			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6 самостійної роботи студента – 7		Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр,спеціаліст	64 год.	6 год.	6 год.
	Практичні, семінарські				
	32 год.		2 год.	2 год.	4 год.
	Лабораторні				
	0 год.		2 год	0 год.	0 год.
	Самостійна робота				
	84 год.		160 год.	162 год.	160 год.
	Індивідуальні завдання: год.				
	-		10 год.	10 год.	10 год.
Вид контролю:					
екзамен	екзамен	екзамен	екзамен		

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Тема 1. Мета, зміст і організація управлінського обліку

Управлінський облік як складова процесу управління. Роль та місце управлінського обліку в системі сучасного менеджменту. Взаємозв'язок системи обліку та функцій управління. Поняття управлінського обліку.

Порівняльна характеристика фінансового і управлінського обліку, ознаки порівняння. Основні відмінності управлінського і фінансового обліку. взаємозв'язок між управлінським та фінансовим обліком.

Предмет управлінського обліку. Зміст предмету, що розкривають його об'єкти. Принципи управлінського обліку. Функції управлінського обліку.

Системи управлінського обліку. Ознаки систем управлінського обліку. Автономна система рахунків управлінського обліку, її сутність та область застосування. Інтегрована система рахунків, її ознаки. Сутність спрощеної інтегрованої системи обліку.

Література [6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16]

Тема 2. Класифікація і поведінка витрат

Законодавчі та нормативні акти, що визначають склад витрат виробництва та їх класифікацію. Класифікація виробничих витрат з метою визначення собівартості: витрати на продукцію та витрати періоду; прямі та непрямі; основні та накладні; одноелементні та комплексні.

Класифікація витрат для цілей контролю: контрольовані і неконтрольовані витрати. Класифікація витрат з метою прийняття управлінських рішень. Релевантні, нерелевантні та диференційовані витрати. Дійсні та альтернативні витрати (втррати). Визначення маржинальних та середніх витрат. Обов'язкові та дискретні, змінні та постійні витрати. Поведінка змінних та постійних витрат в залежності від обсягів діяльності. Залежність загальних змінних витрат та витрат на одиницю від обсягів діяльності, графічне відображення. Визначення напівзмінних витрат. Визначення та графічне відображення загальних постійних витрат і витрат на одиницю обсягу діяльності. Напівпостійні витрати. Поняття релевантного діапазону.

Методи вивчення поведінки витрат. Функція витрат. Побудова функції витрат. Метод аналізу облікових даних, його сутність та використання у практиці. Метод вищої-нижчої точки, визначення лінії функції витрат за його допомогою. Визначення функції витрат методом візуального пристосування.

Література [2, 3, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16].

Тема 3. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку

Мета і методи аналізу взаємозв'язку “витрати-обсяг-прибуток”. Поняття та визначення точки беззбитковості в натуральних і грошових вимірниках. Взаємозв'язок беззбитковості з показниками маржинального доходу. Визначення коефіцієнта маржинального доходу. Аналіз на основі чистого прибутку. Математичні методи ВОП – аналізу: метод рівняння та метод маржинального доходу. Графічний спосіб ВОП – аналізу.

Методика аналізу чутливості прибутку до зміни витрат, ціни або обсягу реалізації. Визначення запасу міцності та коефіцієнта запасу міцності. Аналіз

впливу факторів на прибуток. Показник операційного важеля. Визначення фактора операційного важеля.

Аналіз взаємозв'язку “витрати-обсяг-прибуток” в умовах багато продуктового виробництва. Поняття комбінацій продажу. Визначення маржинального доходу на зведену одиницю. Середньозважений маржинальний дохід. Припущення, покладені в основу аналізу взаємозв'язку ВОП – аналізу.

Література [6, 8, 9, 10, 12, 13, 14]

Тема 4. Методи і способи обліку фактичних витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг)

Залежність системи обліку і калькулювання витрат від типу організації і технології виробництва. Взаємозв'язок між обліком витрат на виробництво та методами калькулювання.

Позамовний метод калькулювання, його сутність, сфера застосування. Акумуляція витрат за позамовною калькуляцією. Визначення ставки накладних витрат. Карта аналітичного обліку витрат, її зміст та призначення. Сутність попроцесного методу калькулювання. Сфера застосування. Особливості підприємств, що відповідають вимогам попроцесного методу калькулювання. Спосіб організації руху продукції за попроцесним методом.

Основні операції, за допомогою яких здійснюється облік витрат методом попроцесної калькуляції.

Попередільний метод обліку і калькулювання. Порядок розрахунку фактичної собівартості при попередільному методі калькулювання витрат: складання виробничого звіту; визначення кількості зразків продукції; визначення еквіваленту зразків готової продукції; розрахунок собівартості еквівалента зразка готової продукції. Особливості застосування однопередільного методу. Напівфабрикатний та безнапівфабрикатний методи калькулювання.

Незавершене виробництво, його визначення та склад. Оцінка незавершеного виробництва за плановою (нормативною) виробничою собівартістю; за плановими прямими витратами; за собівартістю сировини, матеріалів та напівфабрикатів.

Література [2, 3, 9, 12, 13, 15, 16].

Тема 5. Облік витрат за статтями калькуляції

Облік матеріальних витрат. Облік витрат основної сировини та основних і допоміжних матеріалів. Облік витрат на паливо та енергію. Облік витрат на комплектуючі вироби та напівфабрикати. Оцінка та облік зворотних відходів. Оцінка та облік попутної продукції.

Облік витрат на оплату праці та відрахувань на соціальні заходи. Облік за статтею «Витрати на підготовку і освоєння виробництва нових видів продукції». Облік витрат майбутніх періодів.

Облік витрат за статтею «Витрати на утримання та експлуатацію устаткування». Облік браку. Облік за статтею «Загальновиробничі витрати». Облік та розподіл адміністративних витрат. Облік та розподіл витрат на збут.

Облік витрат допоміжних виробництв. Особливості калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) комплексних виробництв. Облік незавершеного виробництва. Зведений облік витрат на виробництво і складання звітної калькуляції собівартості продукції.

Література [2, 3, 15, 16]

Тема 6. Система обліку і калькулювання за змінними витратами

Головна ознака системи обліку і калькулювання за змінними витратами. Система «директ-костінг» та її сутність. Ознаки системи директ-костінг. Маржинальний дохід у системі директ-костінг. Коефіцієнт маржинального доходу, його визначення. Сутність та значення показників маржинального доходу в управлінні витратами.

Особливості розподілу витрат в системі директ-костінг. Переваги та недоліки директ-костінгу. Моделі калькулювання витрат у системі “директ-костінг”.

Модель простого директ-костінгу, етапи її реалізації: визначення маржинального доходу за окремими сегментами діяльності; відображення постійних прямих витрат єдиною загальною сумою.

Розвинена модель калькулювання змінних витрат, її переваги у порівнянні з простою моделлю: поділ постійних витрат на прямі і непрямі; відображення постійних прямих витрат за сегментами діяльності.

Література [6, 8, 9, 10, 14]

Тема 7. Система обліку і калькулювання за нормативними витратами

Сутність обліку і калькулювання за нормативними і стандартними витратами. Поняття нормативних витрат.

Передумови виникнення системи «стандарт-кост». Визначення стандартних витрат, їх відмінності від системи нормативних витрат.

Види нормативів витрат та організація їх розробки. Норми прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці; загальновиробничих витрат. Нормування повних та часткових витрат. Етапи калькулювання за нормативними витратами. Техніка калькуляційних розрахунків за нормативним методом.

Облік відхилень від нормативів. Позитивні та негативні відхилення, їх відображення в первинних документах та облікових регістрах. Облік відхилень при формуванні фінансових результатів.

Аналіз відхилень за статтями прямих витрат. Чинники першого порядку, що впливають на відхилення за прямими матеріальними витратами та витратами на оплату праці, методи їх визначення.

Аналіз відхилень від нормативів загальновиробничих витрат. Чинники першого порядку, що впливають на відхилення загальновиробничих витрат, методи їх визначення.

Література [2, 3, 6, 10, 12, 13, 14, 15, 16].

Тема 8. Бюджетне планування і контроль

Сутність бюджету та бюджетування. Мета бюджетування. Напрямки бюджетування. Поняття зведеного, операційного та фінансового бюджетів.

Складання і взаємоузгодження бюджетів. Бюджетування через припущення, його переваги і практичне застосування. Бюджетування “з нуля”, його сутність, переваги та недоліки. Складання зведеного бюджету. Організація процесу бюджетування. Бюджетний комітет, його функції. Бюджет продажу та бюджет виробництва. Бюджет використання та придбання матеріалів. Складання бюджету прямих витрат на оплату праці. Бюджет собівартості виготовленої та реалізованої продукції. Бюджет загальногосподарських витрат. Бюджетний баланс.

Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень. Негативні та позитивні відхилення. Відхилення внаслідок планування та відхилення внаслідок діяльності.

Поняття гнучкого бюджету. Розрахунок гнучкого бюджету продажу. Класифікація відхилень за рахунок продажу. Гнучке бюджетування в системі калькулювання повних та змінних витрат. [Література - 8, 9, 10, 12, 13, 14].

Тема 9. Облік і контроль за центрами відповідальності

Особливості формування інформаційної системи за рівнями правління. Організаційна структура управління та організаційна структура підприємства. Сутність децентралізації управління. Переваги та недоліки децентралізації.

Концепція центрів відповідальності. Чотири типи центрів відповідальності: центр витрат; центр доходу; центр прибутку; центр інвестицій.

Розробка і функціонування системи обліку за центрами відповідальності. Принцип контролюваності діяльності центрів відповідальності. Контрольовані і неконтрольовані чинники. Оцінка діяльності центрів відповідальності.

Сутність трансфертного ціноутворення. Основні завдання трансфертного ціноутворення. Трансфертна ціна на основі ринкових цін. Трансфертна ціна на основі витрат. Договірна трансфертна ціна.

Література [6, 8, 9, 10, 12, 13, 14]

Тема 10. Диференціальний аналіз релевантної інформації для прийняття управлінських рішень

Аналіз варіантів альтернативних рішень. Рішення про спеціальне замовлення. Маржинальний підхід до нього. Диференційний аналіз релевантних витрат і доходів. Рішення щодо розширення або скорочення сегмента. Рішення “виробляти чи купувати”.

Оптимальне використання ресурсів в умовах обмежень. Поняття обмеження можливостей підприємства. Прийняття рішення при наявності одного обмеження. Визначення змінних величин в моделі лінійного програмування. Аналіз рішення.

Рішення щодо ціноутворення. Економічна модель ціноутворення. Визначення оптимальної ціни реалізації. Ціноутворення на основі витрат та на

основі вартості часу та матеріалів. Обмеження ціноутворювання за принципом «витрати плюс». Система цільового калькулювання.

Література [6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16]

Тема 11. Управлінська звітність

Сутність та зміст категорії «управлінська звітність». Призначення управлінської звітності. Принципи вимоги та критерії до формування управлінської звітності. Склад та класифікація управлінської звітності. Структура та зміст внутрішньої звітності.

Література [6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16].

3. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кількість годин			
		Денна форма	Заочна форма	Скорочена форма	Перепідготовка спеціалістів
1.	Мета, зміст і організація управлінського обліку	2			
2.	Класифікація і поведінка витрат	3			0,5
3.	Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку	3	0,5	0,5	0,5
4.	Методи і способи обліку фактичних витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг)	3	0,5	0,5	0,5
5.	Облік витрат за статтями калькуляції	3			0,5
6.	Система обліку і калькулювання за змінними витратами	3	0,5	0,5	0,5
7.	Система обліку і калькулювання за нормативними витратами	3			
8.	Бюджетне планування і контроль	4	0,5	0,5	0,5
9.	Облік і контроль за центрами відповідальності	3			0,5
10.	Диференціальний аналіз релевантної інформації для прийняття управлінських рішень	3			0,5
11.	Управлінська звітність	2			

4. ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Які передумови зародження управлінського обліку?
2. Які існують у світовій практиці системи управлінського обліку, щодо структури плану рахунків?
3. Дати визначення суті управлінського обліку вітчизняними та зарубіжними вченими-економістами.
4. Назвіть функції управлінської бухгалтерії.
5. Які види бухгалтерського обліку Ви знаєте? Та які завдання вирішує кожний із видів бухгалтерського обліку?
6. Предмет управлінського обліку. Основні принципи управлінського обліку.
7. Які види виробництв в залежності від характеру та призначення виконуваних процесів ви знаєте?
8. Назвіть класифікацію витрат згідно Методичних рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджених Наказом Державного комітету промислової політики України 9 липня 2007р. № 373.
9. Назвіть типовий склад статей витрат виробничої собівартості продукції.
10. Які напрямки класифікації витрат в управлінському обліку розглядають вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти?
11. Дайте визначення методу калькулювання?
12. Які методи розрахунку фактичної собівартості, щодо вибору об'єкта обліку витрат Ви знаєте?
13. Облік витрат, розрахунок собівартості готової продукції та незавершеного виробництва за позамовного методу обліку витрат фактичної собівартості.
14. Облік витрат, розрахунок собівартості готової продукції та незавершеного виробництва за попередільного методу обліку витрат фактичної собівартості.
15. Розрахунок собівартості готової продукції та незавершеного виробництва за нормативного методу обліку витрат фактичної собівартості. Аспекти застосування нормативної калькуляції.
16. Диференціальні витрати.
17. Назвіть приклади релевантних витрат.
18. Назвіть відмінності повних і диференціальних витрат.
19. Охарактеризуйте методи розв'язання задач про спеціальне замовлення.
20. Як використовується аналіз для вирішення проблеми «виробляти чи купувати».

21. Як вирішується задача про доцільність закриття збиткового підрозділу?
22. Які елементи включає управління робочим капіталом.
23. Процедури і прийоми управління запасами.
24. Методи управління дебіторською заборгованістю.
25. Поняття і суть управління кредиторською заборгованістю.
26. Назвіть економічні елементи витрат операційної діяльності.
27. Назвіть склад витрат виробничої собівартості продукції.
28. Які методи вибуття запасів застосовують у виробництві?
29. Які методи включення сировини і матеріалів до окремих видів продукції визначені методичними рекомендаціями?
30. Як включаються до собівартості окремих видів продукції допоміжні матеріали?
31. Як включається до собівартості окремих видів продукції вартість малоцінних швидкозношуваних предметів, купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, палива та енергії на технологічні цілі?
32. Як оцінюються зворотні відходи виробництва?
33. Які методи контролю за використанням сировини, матеріалів, купівельних напівфабрикатів, комплектуючих виробів і палива використовують на підприємстві?
34. Як списуються на окремі види продукції витрати на оплату праці та відрахування на соціальні заходи?
35. Як плануються та обліковуються витрати на підготовку і освоєння виробництва нових видів продукції ?
36. Як ведеться планування, облік та розподіл витрат на утримання і експлуатацію устаткування?
37. Класифікація та оцінка браку.
38. Які методи оцінки попутної продукції використовують на виробництві?
39. Як плануються, обліковуються та розподіляються загальновиробничі витрати?
40. Які існують методи розподілу спільних витрат у комплексних виробництвах?
41. Оцінка незавершеного виробництва. Нормативна база.
42. Зведений облік витрат на виробництво і складання звітної калькуляції собівартості продукції.
43. Як ведеться планування та облік адміністративних витрат?
44. Як ведеться планування та облік витрат на збут?
45. Склад витрат виробничої собівартості продукції?
46. Склад витрат повної собівартості?

47. Як визначається собівартість реалізованої продукції згідно з П(С)БО 16 Витрати?

48. Назвіть та дайте характеристику і призначення способів калькуляції.

49. Назвіть приклади об'єктів обліку витрат і об'єктів калькулювання.

50. Які калькуляційні одиниці застосовуються у харчовій промисловості?

51. Класифікація калькуляцій.

52. Як розраховується норма прибутку та фактори, що впливають на його величину?

53. Поняття про центри відповідальності та їх види.

54. Принципи організації обліку за центрами відповідальності.

55. Охарактеризуйте організацію обліку витрат на основі стандартних витрат.

56. У чому полягає організація обліку витрат за методом «тариф-година-машина»

57. Організація управлінського контролю за діяльністю центрів відповідальності.

58. Охарактеризуйте оцінку діяльності центрів доходу.

59. Охарактеризуйте оцінку діяльності центрів прибутку.

60. Охарактеризуйте оцінку діяльності центрів інвестицій.

61. Поняття про трансфертне ціноутворення.

62. Дайте характеристику методів трансфертного ціноутворення.

63. Назвіть класифікацію центрів відповідальності.

64. Система „стандарт-кост” як зарубіжний аналог нормативного методу.

65. Облік і калькулювання собівартості продукції за неповними витратами („директ - костинг”). Система калькулювання абзорпшен-костинг.

66. Калькулювання за основними видами діяльності.

67. Формування ціни та рентабельності продукції в умовах ринкової економіки.

68. Методи обчислення взаємозв'язку “Витрати-Обсяг-Прибуток” (метод рівнянь, метод маржинального доходу, графічний метод).

69. ”Директ-костинг” і цінова політика підприємства.

70. Ухвалення управлінських рішень, щодо ціноутворення.

71. В чому суть калькулювання собівартості за видами діяльності (ABC метод).

72. Ціноутворення за принципом «витрати плюс».

73. Аналіз взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток» за умов асортименту.

74. Трансфертне ціноутворення.

75. Фінансове планування і бюджетування. Управління бюджетуванням.

76. Бюджетний комітет. Класифікація статичних бюджетів

77. Складання і взаємоузгодження бюджетів. Бюджетний контроль і аналіз відхилень.

78. Бюджетний контроль. Факторний аналіз відхилень

79. Процес прийняття рішення і релевантність облікової інформації.

80. Центри відповідальності і сегменти діяльності.

5. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота з дисципліни «Управлінський облік» виконується протягом семестру. Контрольна робота подається на кафедру для реєстрації, потім робота передається для перевірки викладачем дисципліни. Якщо робота виконана не в повному обсязі й/або із грубими помилками й відхиленнями від вимог методичних рекомендацій, то вона повертається студенту на доробку.

Контрольна робота виконується на аркушах формату А4 комп'ютерним способом українською мовою.

При виконанні роботи обов'язково необхідно записувати назву та умову задачі. Контрольна робота складається з двох теоретичних питань та двох практичного завдання; виконується за варіантом, який визначається останніми двома цифрами залікової книжки студента, розподіл варіантів наведено в табл.2. Нижче подається таблиця, за допомогою якої кожний студент обирає свій варіант теоретичного питання і задачі для розв'язку.

За відсутності контрольної роботи студент не допускається до складання екзамену.

Таблиця 2

Розподіл варіантів для виконання контрольної роботи

Номер варіанту контрольної роботи	1	2	3	4	5	6	7	8	9	...	30
Останні дві цифри номера залікової книжки студента	01	02	03	04	05	06	07	08	09	...	30
	31	32	33	34	35	36	37	38	39	...	60
	61	62	63	64	65	66	67	68	69	...	90
	91	92	93	94	95	96	97	98	99	...	

Варіант 1

1 Передумови зародження управлінського обліку.

2 Моделі управління матеріальними запасами.

3. **Задача.** На підставі наведених даних побудувати функцію витрат методом вищої-нижчої точки. Дати пояснення до рішення задачі.

Тижні	Машино-год	Витрати
1	102	17850
2	132	18165
3	93	15060
4	108	13755
5	90	11550
6	144	21840
7	117	17700
8	69	10650
9	123	19740
10	141	15480
11	102	11280
12	72	14445

4. Задача. Розрахувати невідомі показники. Дати пояснення до рішення задачі.

Продаж	180
Початковий запас готової продукції	24
Початковий запас незавершеного виробництва	18
Прямі матеріали	44
Пряма зарплата	?
Виробничі накладні витрати	34
Кінцевий запас незавершеного виробництва	36
Собівартість виробленої продукції	114
Кінцевий запас готової продукції	34
Собівартість реалізованої продукції	?
Валовий прибуток	?
Операційні витрати	?
Прибуток	18

Варіант 2

1. Системи управлінського обліку у світовій практиці щодо структури плану рахунків?

2. Процес прийняття рішення і релевантність облікової інформації.

3. Задача. Підприємство «Здоба» має три виробничих підрозділи різного напрямку діяльності, які використовують позамовний метод обліку витрат на виробництво.

Планові показники витрат діяльності цих підрозділів наведено у таблиці:

Втрати	Підрозділ		
	№1	№2	№3
Витрати праці, люд.-год.	70000	50000	45000
Витрати машинного часу роботи обладнання, маш.-год.	20000	65000	50000
Прямі втрати на матеріали, грн	200000	300000	170000
Виробничі накладні витрати, грн	280000	360000	81000
База розподілу виробничих накладних витрат	маш.-год.	вартість матеріалів	Люд.-год.

Визначити:

- ставки розподілу накладних витрат для кожного підрозділу на плановий період;
- суму накладних витрат, віднесених на витрати виробництва у звітному періоді по підрозділу № 1, якщо у ньому виконувалися три замовлення з такими витратами машинного часу: замовлення № 101 - 8000, № 202 - 6000 і № 303 - 5000 маш.-год.;
- суму нерозподілених або зайво розподілених накладних витрат за підрозділом № 1, якщо їх фактична сума склала 265000 грн.

4. Задача. Підприємство виробляє 1 вид продукції, яку реалізує за ціною 320грн. за одиницю. Витрати підприємства: змінні витрати на одиницю = 200грн.; загальні постійні витрати - 30000грн. Керівництво бажає знати: Який обсяг реалізації дозволить досягти беззбитковості? Який обсяг реалізації дозволить отримати прибуток 6000грн.; Який буде прибуток від реалізації 1000 одиниць.

Варіант 3

1. Економічна сутність категорії «витрати».

2. Фінансове планування і бюджетування

3. **Задача.** Один з виробничих підрозділів підприємства «Дніпроавтоматика» має такі показники діяльності за звітний період:

Показник	За планом (нормативом)	Фактично
Обсяг виробництва продукції, од.	2000	2100
Витрати виробництва:		
- прямі втрати праці, люд.-год.	4000	4180
- оплата праці, ін. грн.	7200	7942
- прямі витрати матеріалів, кг	3000	3220
- вартість матеріалів, грн	12600	12880
- виробничі накладні витрати, грн	4800	5000

Необхідно визначити загальну суму витрати на виробництво та її відхилення від плану — всього та під впливом окремих факторів (обсягу виробництва, продуктивності праці, рівня оплати праці, норм витрачання матеріалів, ціни матеріалів, рівня виробничих накладних витрат). Привести необхідні розрахунки і дати пояснення. Для розрахунків доцільно використати методи факторного аналізу (обчислення різниць та ін.).

4.Задача. Підприємство виготовляє два види продукції. Дані про обсяги виробництва та витрати наведені в таблиці. Розрахувати:

Показники	А	Б	Разом
Обсяг продажу	60000	40000	10000
Ціна за одиницю	10	8	*
Змінні витрати на одиницю	7	6	*
Загальні постійні витрати	-	-	182000

Розрахувати обсяги виробництва та реалізації за наявного співвідношення у точці беззбитковості. Дати пояснення до рішення задачі.

Варіант 4

1 Включення до собівартості окремих видів продукції допоміжних матеріалів.

2 Поняття про трансфертне ціноутворення.

3. **Задача.** Підприємство «Левада» застосовує нормативний облік витрат. За звітний місяць є такі дані про витрати на виробництво (матеріали використовуються одного виду):

Вид продукції	Нормативні витрати на одиницю продукції		Обсяг виробництва, од.	
	матеріалів, кг	праці, люд.-год.	За планом	фактично
А	9	7	600	500
Б	11	9	700	600
В	15	10	1000	1200

Нормативна ціна матеріалів - 3 грн. за 1 кг, нормативний рівень оплати праці - 8 грн. за годину. Фактично у звітному періоді витрачено матеріалів 29500 кг на суму 89975 грн. і прямих витрати праці 20800 люд.-год. на суму 170560 грн.

Визначити:

- відхилення фактичних витрати від нормативних за кожним елементом витрат;

- вплив окремих факторів на суму відхилень фактичних витрат від нормативних.

4. **Задача.** Розрахувати невідомі значення показників. Дати пояснення до рішення задачі.

Показник	1	2	3
Продаж, грн.	?	630000	240000
Змінні витрати	300000	?	?
Маржинальний дохід на одиницю	50	?	12
Постійні витрати	?	157500	60000
Операційний прибуток	62500	105000	36000
Обсяг продажу, од.	10000	17500	?

Варіант 5

1. Які види бухгалтерського обліку Ви знаєте? Та які завдання вирішує кожний із видів бухгалтерського обліку?

2. Економічний елемент матеріальні витрати.

3. **Задача.** Закінчити розрахунки в таблиці. Дати пояснення, зробити висновки.

Показник	Статистичний бюджет	Фактично	Гнучкий бюджет	Відхилення гнучкого від статичного бюджету	Відхилення фактичних даних від гнучкого бюджету	Відхилення фактичних даних від статичного бюджету
Обсяги реалізації, шт.	500	520				
Виручка від реалізації	200000	208000				
Змінні витрати	107500	119080				
Маржинальний прибуток						
Постійні витрати	308002	327603				
Операційний прибуток (збиток)						
Витрати на одиницю продукції: „-” економія, „+” перевитрати						
Витрати на 1 грн., коп.: „-” економія, „+” перевитрати						

4. **Задача.** Товариство з обмеженою відповідальністю «Квота» випускає хлібобулочні вироби: хліб, здобу, кондитерські вироби і пряники. Непрямі витрати в квітні склали 26000 грн. Необхідно: 1) розподілити непрямі витрати між видами виробів, використовуючи три різні бази розподілу. 2) порівняти результати розподілу; 3) зробити висновок про оптимальну базу розподілу непрямих витрат. При розрахунках використовуйте інформацію з таблиці.

Дати пояснення до рішення задачі.

Вид продукції	Виручка від реалізації, грн.	Обсяг виробництва, грн.	Прямі витрати, грн.	Час роботи, маш-год.
Хліб	66000	95200	65280	96
Здоба	16500	16800	14400	12,8
Кондитерські вироби	13200	13300	8640	15,2
Пряники	14300	14700	7680	36
Разом	110000	140000	96000	160

Варіант 6

1. Методи контролю за використанням сировини, матеріалів, купівельних напівфабрикатів, комплектуючих виробів і палива, що використовують на підприємстві?

2. Система „стандарт-кост” як зарубіжний аналог нормативного методу.

3. **Задача.** Провести розрахунок невідомих показників.

(грн.)

№ п/п	Показник	Варіанти	
		1	2
1.	Продажі	120000	220000
2.	Початковий запас готової продукції	14000	?
3.	Початковий запас незавершеного виробництва	10000	30000
4.	Прямі матеріали	32000	38000
5.	Пряма заробітна плата	42000	36000
6.	Виробничі накладні витрати	38000	?
7.	Кінцевий запас незавершеного виробництва	18000	18000
8.	Собівартість виробленої продукції	?	130000
9.	Кінцевий запас готової продукції	?	22000
10.	Собівартість реалізованої продукції	78000	168000
11.	Валовий прибуток	?	?
12.	Операційні витрати	46000	?
13.	Прибуток (збиток)	?	(12000)

4. **Задача.** Визначити змінну, середню та маржинальну собівартість одиниці виробу при збільшенні його випуску зі 148 до 151 одиниці, використовуючи дані наведені в таблиці.

Дати пояснення до рішення задачі.

Розрахунок собівартості одиниці продукції

(грн.)

Рівень виробництва, од.	Повна собівартість	Постійні витрати	Змінні витрати	Собівартість одиниці продукції		
				середня	змінна	маржинальна
148	1776	444				
149	1785	444				
150	1794	444				
151	1807	448				
Пояснення: Маржинальна собівартість – це собівартість додаткової одиниці продукції, яка показує, настільки змінився рівень загальних витрат при збільшенні обсягу виробництва на одиницю.						

Варіант 7

1. Види виробництв в залежності від характеру та призначення виконуваних процесів.

2. Планування та облік витрат на підготовку і освоєння виробництва нових видів продукції.

3. **Задача.** Компанія «Вітрила» виконує роботи з виготовлення вітрил для яхт за індивідуальним замовленням. Бюджет на наступний рік передбачає наступні витрати:

№ п/п	Витрати	Од. виміру	Значення показника
1.	Пряма оплата праці, (фонд робочого часу 6000год)	Грн..	30000
2.	Оплата непрямих витрат праці	Грн..	9000
3.	Амортизація обладнання і приміщень	Грн..	3000
4.	Орендні плати і місцеві податки	Грн..	5000
5.	Опалення, освітлення, енергоносії	Грн..	2000
6.	Прямі витрати матеріалів	Грн..	12000
7.	Непрямі витрати матеріалів	Грн..	500
8.	Інші непрямі витрати	Грн..	200
Відомо, що бюджет непрямих витрат складений з розрахунку, що <i>витрати машинного часу – 2800год.</i>			

Компанія одержала замовлення на виготовлення вітрил, на виконання якого за попередніми розрахунками буде витрачено:

№ п/п	Витрати	Од. виміру	Значення показника
1.	Прямі витрати оплати праці	год	15
2.	Витрати машинного часу	Год.	7
3.	Прямі витрати матеріалів	Грн..	30
Амортизація обладнання і приміщень розподіляється у складі непрямих витрат.			

Розрахувати: кількість замовлень.

2. Повні витрати на виконання замовлення.

Якщо непрямі витрати розподіляються пропорційно прямим витратам: а) праці; б) машинного часу; в) матеріалів.

Пояснити одержані результати.

4. **Задача.** Розрахувати трансфертну (планово-розрахункову) ціну напівфабрикату А, який використовується у виробництві продукту Б за умовами, наведеними в таблиці.

Таблиця
(грн..)

	Повна собівартість	У тому числі:		Ціна
		матеріальні витрати	витрати на обробку	
А	120	50	70	?
Б	500	150	350	620

Пояснення: Трансфертна ціна на даному підприємстві визначається додаванням до собівартості напівфабрикату частини прибутку від загальної його величини в ціні готового виробу. Ця частина обчислюється за формулою:

Прибуток у трансфертній ціні напівфабрикату (n) = Прибуток у ціні готового продукту ($П$) \times Співвідношення витрат на обробку напівфабрикату ($во$) і витрат на обробку готового продукту в цілому ($пв$).

Варіант 8

1. Методи списання на окремі види продукції витрат на оплату праці та відрахувань на соціальні заходи.

2. Основні відмінності нормативного методу від системи “стандарт - костинг”.

3 **Задача.** ВАТ «Автомобіліст» має такі показники роботи одного автомобіля:

№ п/п	Показник	Одиниці виміру	Значення показника
1.	Балансова вартість на початок року	Грн..	6000
2.	Ліквідаційна вартість після двох років використання	Грн..	2000
3.	Витрати на технічне обслуговування (2 рази на рік)	Грн..	120
4.	Запасні частини в розрахунку на 1000 км пробігу	Грн..	20
5.	Вартість ліцензії (на рік)	Грн..	80
6.	Страхові платежі (за рік)	Грн..	150
7.	Заміна шин після пробігу 25000 км пробігу (4 шини по 37,5 грн.)	Грн..	150
8.	Вартість 1 л бензину (10 л на 100 км пробігу)	Грн..	3

В задачі:

- провести класифікацію витрат на змінні і постійні;
- скласти таблицю витрат за рік при обсягах пробігу автомобіля (40000, 50000, 100000, км) та визначити для кожного рівня:
 - а) загальну суму витрат, у т.ч. змінних і постійних;
 - б) витрати на 100 км пробігу, у т.ч. змінні і постійні.

4. **Задача.** Побудувати функцію витрат методом вищої-нижчої точки, маючи такі дані:

Вихідні дані для побудови функції витрат

Період	Час роботи обладнання, машино-годин	Витрати на обслуговування обладнання, грн..
Січень	178	21477
Лютий	173	20370
Березень	185	20905
Квітень	170	20684
Травень	171	20063
Червень	168	19543
Липень	150	19046
Серпень	171	19334
Вересень	162	18245
Жовтень	177	20371
Листопад	158	19664
грудень	180	21132

Пояснення: Для розв'язання задачі потрібно знайти ставку змінних витрат на одну машино-годину роботи обладнання шляхом ділення різниці рівнів витрат при найвищому та найменшому завантаженні обладнання на різницю рівнів роботи обладнання.

Варіант 9

1. Оцінка зворотних відходів виробництва.
2. Назвіть класифікацію центрів відповідальності.

3. **Задача.** Наведені дані про діяльність підприємства за два роки. Скласти звіт про прибуток.

Показник	Рік	
	2002	2003
Непрямі матеріали	45000	54000
Інші виробничі накладні витрати	312000	474000
Пряма заробітна плата	390000	510000
Прямі матеріали	570000	705000
Собівартість виготовленої продукції	1335000	1686000
Запаси на початок періоду:		
матеріали	288000	324000
незавершене виробництво	213000	195000
готова продукція	135000	246000
Запаси в кінці періоду:		
матеріали	324000	306000
незавершене виробництво	195000	252000
готова продукція	246000	207000
Продажі	1698000	2436000
Операційні витрати	405000	483000

4. **Задача.** Використовуючи дані таблиці розрахуйте трансфертну ціну продукції за такою формулою: «145% від повної собівартості».

Дати пояснення до рішення задачі.

Витрати	Витрати виробництва одиниці виробленої продукції, грн.
Витрати сировини і матеріалів	220
Витрати на оплату праці основних виробничих робітників	98
Витрати підготовку й освоєння виробництва	42
Витрати утримання і ремонт будинку заводу управління	54
Амортизація основних засобів	22
Витрати на сертифікацію продукції	73
Вартість покупних напівфабрикатів, використаних для виробництва продукції	14
Вартість електроенергії на експлуатацію устаткування	19
Господарські витрати заводу управління	11
Витрати на оплату праці допоміжних робітників	10
Відрахування на соціальне страхування від зарплати основних робітників	7

Варіант 10

1. Планування, облік та розподіл витрат на утримання і експлуатацію устаткування.

2. Калькулювання за основними видами діяльності.

3. **Задача.** Підприємство «Х» виробляє один вид продукції і реалізує за середньою ціною 86 грн. за одиницю. Змінні витрати на виробництво одиниці продукції складають 20грн., постійні витрати – 20200грн. на місяць. Проектна

потужність підприємства 1000 одиниць продукції., ставка оподаткування прибутку – 25%. Розрахувати:

- точку беззбитковості у натуральному та грошовому вимірниках і у відсотках до проектної потужності;
- суму чистого прибутку (збитку), який отримає підприємство при досягненні проектної потужності.

4. **Задача.** Визначити результат діяльності виробничого підрозділу (цеху) підприємства за показником витрат. Дані про планові та фактичні витрати цеху наведені в таблиці. Оцінку здійснити виходячи з того, що цех виконав свою виробничу програму на 110%.

Витрати цеху за місяць

Стаття витрат	Витрати	
	Планові	Фактичні
Сировина і основні матеріали	60000	66000
Куповані вироби і напівфабрикати	15000	20000
Паливо і енергія на технологічні цілі	6000	7000
Основна зарплата виробничих робітників	25000	30000
Додаткова зарплата виробничих робітників	2500	2800
Відрахування на соціальні заходи	11000	13000
Загально виробничі витрати	95000	100000
Втрати від браку	*	2000
Разом	214500	240800

Пояснення: Розрахунки здійснити за формою:

Стаття витрат	Планові витрати		Планові витрати на фактичний обсяг	Фактичні витрати	Відхилення («+» «-»)
	загальні	у т.ч. змінні			

Вважати, що всі витрати, крім частини загально виробничих (60%), є змінними.

Варіант 11

1. Назвіть типовий склад статей витрат виробничої собівартості продукції.

2. Брак у виробництві його класифікація та оцінка.

3. **Задача.** Підприємство «Крекінг» виготовляє три види продукції у одному технологічному процесі (спільному) і реалізує їх. Постійні витрати підприємства за місяць склали 28500грн., фактичний обсяг виробництва всіх видів продукції – 400000од.

Вихідні дані:

Показник	Види продукції		
	А	Б	В
Ціна реалізації, грн.. за одиницю продукції	0,8	0,9	1,10
Змінні витрати на одиницю продукції, грн..	0,4	0,56	0,80
Питома вага окремих видів продукції у загальному обсязі виробництва, %	50	40	10

Визначити:

- точку беззбитковості, запас міцності та коефіцієнт запасу міцності;
- обсяг реалізації кожного виду продукції для отримання загальної суми чистого прибутку 15750 грн. (при ставці оподаткування прибутку – 25%).

4. **Задача.** У наведеній нижче таблиці слід визначити невідомі показники діяльності підприємств.

	Підприємства			
	1	2	3	4
1. Виручка (дохід)	150 000	154 000	250 000	?
2. Початковий запас готової продукції	24 000	14 000	?	?
3. Початковий запас НЗВ	18 000	12 000	25 000	28 000
4. Прямі матеріальні витрати	46 000	32 000	58 200	26 000
5. Пряма заробітна плата	?	42 000	86 000	38 000
6. Загальновиробничі витрати	34 000	43 200	?	36 000
7. Кінцевий запас НЗВ	46 000	15 600	48 000	4 500
8. Собівартість виробленої продукції	111 500	?	150 000	?
9. Кінцевий запас готової продукції	44 000	?	46 300	85 000
10. Собівартість реалізованої продукції	?	78 000	156 800	146 000
11. Валовий прибуток	?	?	?	48 000
12. Операційні витрати	?	46 000	?	?
13. Прибуток	12 000	?	-15000	11 000

Варіант 12

1. Які методи оцінки попутної продукції ви знаєте?

2. Формування ціни та рентабельності продукції в умовах ринкової економіки.

3. **Задача.** Підприємство застосовує однопередільний метод обліку витрат. Незавершеного виробництва на початок місяця не було. За місяць запущено у виробництво 400од. продукції, із яких 200од., а 200од.: витрачено матеріалів на 100%; оплата праці – 50%від планових витрат на оплату праці; кошторис загально виробничих витрат використано на 50%. Фактичні витрати за місяць: матеріали – 20000грн.; оплата праці – 15500грн.; загально виробничі витрати – 16200грн. Розрахувати: собівартість еквівалентної одиниці; собівартість готової продукції; собівартість незавершеного виробництва.

4. **Задача.** Бухгалтерські записи фірми свідчать про такі витрати станом на 01.01.20xx.р. гривень.

Придбання сировини	753 000
Витрати на транспортування сировини	168 000
Непряма виробнича заробітна плата	277 800
Пряма виробнича заробітна плата	690 000
Витрати на збут	531 600
Витрати на утримання обладнання	256 200
Адміністративні витрати	610 800
Дохід від реалізації	5400 000
Різні накладні витрати	114 000

Дані про запаси:

Рахунок	На початок року	На кінець року
1. Сировина	132 000	146 100
2. Незавершене виробництво	44 100	64 500
3. Готова продукція	307 200	586 800

Необхідно:

1. Скласти розрахунок собівартості готової продукції.
2. Скласти звіт про фінансові результати.

Варіант 13

1. Планування, облік та розподіл загальновиробничих витрат.
2. Управлінська звітність

3. **Задача.** Використовуючи вихідні дані, наведені в таблиці виконати необхідні розрахунки.

Показник	Бюджет (план)	Факт
1. Обсяги виробництва, од.	5000	5500
2. Стандартні загально виробничі накладні витрати:		
- постійні витрати, грн.	100000	
- змінні витрати на од. продукції, грн.	26	
3. Фактичні загально виробничі накладні витрати		270000

Розрахувати:

- бюджетні виробничі накладні витрати на стандартний обсяг виробництва;
- нормативну ставку розподілу виробничих накладних витрат (ставку поглинання);
- розподілені і списані («поглинуті») накладні витрати у звітному періоді;
- відхилення фактичних накладних витрат від нормативних всього і за рахунок зміни окремих факторів: а) обсягу виробництва; б) нормативної ставки накладних витрат при фактичному обсязі виробництва; в) дотримання норм накладних витрат.

4. **Задача.** Підприємство виробляє харчову продукцію і передбачається, що обсяг продажу у 4-му кварталі 20xx року буде мати вигляд:

Місяць	Продажі (од.)
Жовтень	5 000
Листопад	7 000
Грудень	6 500

Запаси готової продукції на кінець вересня склали 1 500 одиниць. Готова продукція на кінець місяця дорівнює 30% від продажу наступного місяця. Очікується, що продажі в січні місяці наступного року складуть 8 000 одиниць.

Визначити:

1. Яка буде загальна кількість виробленої продукції у жовтні місяці?
2. Скільки всього продукції буде виготовлено за останній квартал 20xx року?

Варіант 14

1. Методи обліку фактичної собівартості продукції, щодо вибору об'єкта обліку витрат.

2. Які існують методи розподілу спільних витрат у комплексних виробництвах.

3. **Задача.** Підприємство «Цукровик» виробляє і реалізує один вид продукції. Показники його роботи за перші два місяці наступні:

Показник	Січень	Лютий
Обсяги виробництва, од.	2500	2000
Обсяг реалізації, од.	2000	2200
Ціна реалізації, грн.. за од.	130	130
Змінні виробничі витрати на одиницю продукції, грн..	80	80
Постійні виробничі накладні витрати, грн..	48000	48000
Постійні адміністративні витрати, грн..	21000	21000

Залишків готової продукції на початок року не було. Реалізована продукція оцінюється при її вибутті за методом ФІФО.

Необхідно: скласти звіт про прибутки та збитки підприємства за кожен місяць, зокрема методом повного розподілу витрат і методом маржинального калькулювання змінних витрат; дати коментар одержаних результатів.

4. **Задача.** Компанія "Лама" має два центри інвестицій: А і Б. Центр А виробляє 200 000 деталей, з яких 150 000 використовують для внутрішніх потреб компанії, а решту продають на зовнішньому ринку за ціною 25,6 грн. за одиницю.

Витрати компанії включають: змінні виробничі витрати 12 грн. на одиницю, змінні витрати на збут 3 грн. на одиницю (зокрема 1 грн. на рекламу), виробничі постійні витрати 300 000 грн. на місяць (розподіляються на основі обсягу виробництва), постійні витрати на збут 400 000 грн. на місяць.

Необхідно:

Визначити трансфертну ціну деталі на основі:

- а) змінних витрат;
- б) виробничої собівартості;
- в) змінних виробничих витрат плюс необхідні витрати на збут;
- г) ринкових цін.

Варіант 15

1. Облік витрат, розрахунок собівартості готової продукції та незавершеного виробництва за позамовного методу обліку витрат фактичної собівартості.

2. Система калькулювання абсорпшен-костинг.

3. **Задача.** Дослідження проведені компанією «Автосервіс», визначили, що змінні витрати на один кілометр пробігу автомобіля марки Х становитимуть в середньому 0,2грн. за рік. Середню суму постійних витрат визначено у сумі 3500грн. (страхування – 500грн., податки – 200грн., техогляд – 300грн., знос автомобіля – 2500грн.). Припустимо, що ці витрати не будуть змінюватися протягом декількох перших років використання автомобіля. Виходячи з наведених даних, необхідно визначити:

- які з наведених витрат є диференціальними, за умови що власник автомобіля вирішив проїхати у подорож на відстань 2000км.;
- які з витрат будуть диференціальними, якщо власник вирішує проблему: чи зареєструвати автомобіль і користуватися купленим автомобілем, і проїхати за рік 25000км. (розрахункова), чи користуватися громадським транспортом, що за його оцінкою коштуватиме 5000грн. на рік;
- які з витрат будуть диференціальними, якщо ви лише плануєте купити такий автомобіль з тим, щоб протягом п'яти років їздити по 25000км. Щорічно, а користування альтернативним транспортом буде коштувати 5000грн. за рік.

4. **Задача.** На підставі наведених нижче даних необхідно:

1. Розрахувати для кожного підрозділу прибутковість капіталу.
2. Визначити, який підрозділ має кращі результати діяльності.
3. Розрахувати залишковий прибуток для кожного підрозділу і на підставі цього показника оцінити їхню діяльність.

Вихідні дані:

Показник	Центр інвестицій		
	А	Б	С
Інвестований капітал, грн..	4 200 000	2 800 000	3 600 000
Дохід від продажу, грн..	16 800 000	8 400 000	30 600 000
Прибуток, грн..	672 000	504 000	360 000
Вартість капіталу, %	10	10	10

Варіант 16

1. Облік витрат, розрахунок собівартості готової продукції та незавершеного виробництва за попередільного методу обліку витрат фактичної собівартості.

2. Організація системи калькулювання виробничого підприємства

3. **Задача.**

Фірма маркетингових послуг визначила, що попит на продукцію підприємства «Оранта» значною мірою залежить від ціни продукції і характеризується такими даними:

Показник	Варіанти				
	1	2	3	4	5
Ціна одиниці, грн..	300	250	200	150	125
Попит на продукцію, од.	125	200	310	450	550
Змінні витрати на од. продукції складають 100грн., постійні витрати підприємства 20000грн. за місяць.					

Розрахувати: оптимальну ціну, за якої підприємство «Оранта» одержить максимальну суму прибутку.

4. **Задача.** У наведеній нижче таблиці слід визначити невідомі показники діяльності підприємств.

	Підприємства			
	1	2	3	4
1. Виручка (дохід)	150 000	154 000	250 000	?
2. Початковий запас готової продукції	24 000	14 000	?	?
3. Початковий запас НЗВ	18 000	12 000	25 000	28 000
4. Прямі матеріальні витрати	46 000	32 000	58 200	26 000
5. Пряма заробітна плата	?	42 000	86 000	38 000
6. Загальновиробничі витрати	34 000	43 200	?	36 000
7. Кінцевий запас НЗВ	46 000	15 600	48 000	4 500
8. Собівартість виробленої продукції	111 500	?	150 000	?
9. Кінцевий запас готової продукції	44 000	?	46 300	85 000
10. Собівартість реалізованої продукції	?	78 000	156 800	146 000
11. Валовий прибуток	?	?	?	48 000
12. Операційні витрати	?	46 000	?	?
13. Прибуток	12 000	?	-15000	11 000

Варіант 17

1. Розрахунок собівартості готової продукції та незавершеного виробництва за нормативного методу обліку витрат фактичної собівартості. Аспекти застосування нормативної калькуляції.

2. Аналіз чутливості прибутку.

3. **Задача.** Підрозділ №2 підприємства «Калібр» купує у підрозділі №1 цього ж підприємства компонент для продукції А. Поточна трансфертна ціна такого компонента, визначена на базі повних витрат плюс прибуток, становить 50грн. за одиницю (при змінних витратах 25грн. на одиницю). Змінні витрати на продукцію А у підрозділі №2 складають 150грн., враховуючи 50грн. вартості компонента поставленого підрозділу №1. Обидва підрозділи мають надлишкові виробничі потужності. У підрозділу №2 з'явилась одноразова можливість, не порушуючи ринкової рівноваги, продати 1000од. продукції А новому покупцеві за 140грн. за од. Визначити і обґрунтувати економічну доцільність (або недоцільність) прийняття такого спеціального замовлення для підрозділу №2 та для підприємства в цілому. На якому рівні необхідно встановити трансфертну ціну компонента для даної партії товару.

4. **Задача.** Компанія складає бюджет за червень і вже підготувала таку інформацію:

- запланований обсяг продажу становить 300 000 грн., в т.ч. 70% у кредит. Половина продажу у кредит оплачується в місяці продажу, а решта в наступному;

- заплановано придбати матеріали на суму 180 000 грн., 40% придбаних матеріалів оплачується в місяці придбання, а решта - в наступному місяці. Заборгованість постачальникам на 1 червня буде оплачена впродовж місяця;

- запас матеріалів на 1 липня планується в сумі - 60 000 грн., та додатково придбані товари на суму -40500 грн.;
- витрати обігу заплановано в сумі 14 000 грн.(у тому числі амортизація-3 000 грн.)
- видані векселі будуть оплачені протягом червня з виплатою відсотка в сумі -150 грн.;
- нове устаткування буде придбано і оплачене в червні за 9 750 грн.;
- за червень компанія отримає кредит банку у сумі - 300 000 грн. терміном на 6 місяців.

Нижче наведено баланс компанії на 1 червня:

Актив	сума	Пасив	Сума
Основні засоби	310 500	Статутний капітал	270 000
Товари	45 000	Нерозпод. прибуток	63 750
Дебітори	81 000	Кредитори	94 500
Поточний рахунок	13 500	Векселі видані	21 750
Баланс	450 000	Баланс	450 000

Необхідно скласти бюджет грошових коштів, бюджетний звіт про фінансові результати і бюджетний баланс.

Варіант 18

1. Планування, облік та розподіл витрат на збут.
2. Дайте характеристику понять «стратегічне управління», «стратегічне планування» та «стратегічний управлінський облік».

3. Задача.

Звітність підприємства «Океан» за минулий рік має такі показники:

Показники	Сума, тис. грн.
Звіт про прибутки та збитки	
Обсяг продажів	820
Собівартість продажів	544
з них:	
Запаси на початок року	140
закупівлі	568
Запаси на кінець року	166
Валовий прибуток	276
Баланс	
Дебіторська заборгованість	264
Кредиторська заборгованість	159

Усі закупівлі та продажі підприємство здійснює в кредит. Необхідно визначити: операційний грошовий цикл підприємства та нести пропозиції про його шляхи скорочення.

4. Задача.

Компанія впроваджує у виробництво новий продукт і хоче визначити його ціну:

Бухгалтер підготував таку інформацію, грн :

- змінні виробничі витрати на одиницю - 20,
- змінні витрати на збут - 4,
- постійні виробничі витрати - 800 000,

- постійні витрати на збут - 600 000,
- інвестиції для виробництва нового продукту - 2 000 000,
- Мінімальна норма прибутковості - 18%. Податок на прибуток - 25%.
- Компанії невідомо, скільки продукції вона може реалізувати щороку.

Але керівник відділу маркетингу вважає, що обсяг реалізації залежатиме від ціни.

Тому, він насамперед хоче знати, яку ціну слід встановити при різних обсягах реалізації.

Необхідно:

Визначити ціну нового продукту при кожному з таких обсягів реалізації :

- 40 000 одиниць,
- 60 000 одиниць,
- 80 000 одиниць.

Варіант 19

1. Склад витрат виробничої собівартості продукції.

2. Концепція центрів і обліку відповідальності

3. **Задача.**

4. Корпорація «Донбаспромекспорт» має такий склад капіталу:

Вид капіталу	Балансова вартість, тис. грн.	Вартість одиниці капіталу (акції, облігації, векселя), грн.	Середній доход, що виплачується на одиницю капіталу, грн.
Прості акції	6500	50	8
Привілейовані акції	700	100	20
Облігації	2000	200	20
Довгострокові векселі	800	50000	6500
Видані			
Разом	10000	X	X

Необхідно визначити: середню вартість капіталу корпорації.

5. **Задача.**

Нижче наведено бюджет продажу компанії "Барвінок" на перше півріччя 2013 року:

Місяць	Обсяг продажу, одиниць
Січень	9 600
Лютий	16 000
Березень	24 000
Квітень	14 400
Травень	11 200
Червень	10 400

Запаси готової продукції плануються в розмірі 30% обсягу продажу наступного періоду.

На 1 січня 2013 року на складі було 1 800 одиниць готової продукції.

Для виробництва одиниці продукції необхідно 8 кг сировини, запас якої підтримується в обсязі 20% виробничої потреби в наступному місяці.

Необхідно:

Скласти бюджет закупівлі сировини і бюджет виробництва на перший квартал 201X року. Розрахунок виконати в таблицях.

Табл. Бюджет виробництва компанії "Барвінок" на перший квартал 201X року, одиниць

Місяць	Запас продукції на початок місяця	Обсяг продажу	Запас продукції на кінець місяця	Обсяг виробництва
Січень				
Лютий				
Березень				
Квітень				

Табл. Бюджет закупівлі сировини компанії «Барвінок» на перший квартал 201X року

Показник	Січень	Лютий	Березень
Обсяг виробництва, од.			
Матеріальні витрати на одиницю, кг			
Виробничі потреби, кг			
Необхідний запас на кінець періоду, кг.			
Запас на початок періоду			
Обсяг закупівлі сировини, кг			

Варіант 20

1. Назвіть відмінності повних і диференціальних витрат.

2. Як визначається собівартість реалізованої продукції згідно з П(С)БО 16 Витрати?

3. Задача.

Виробниче підприємство «Рapid» прийняло рішення про початок виробництва нового виробу, для чого необхідні одноразові капіталовкладення на придбання обладнання 100000 грн. Продукція буде вироблятися протягом п'яти років, після чого обладнання, як очікується, буде продане за 20000 грн. (за залишковою вартістю). Обсяг виробництва і продажів нового виробу за 5 років складе: 1-й рік — 5000 од., 2-й — 10000 од., 3-й — 15000 од., 4-й -15000 од., 5-й - 5000 од. Ціна реалізації продукції очікується незмінною протягом усього періоду — 12 грн. за одиницю. Виробничі витрати — 8 грн. на одиницю (без суми амортизації обладнання).

Необхідно визначити: облікову норму прибутку; період окупності первісних інвестицій; чисту приведену вартість грошових потоків.

4. Задача.

Підприємство «Урожайне», що застосовує попроцесний метод обліку витрат і калькулювання собівартості методом умовних еквівалентних одиниць. Має такі показники діяльності за звітний період:

Показник	На початок періоду	За звітний період	На кінець періоду
1. Незавершене виробництво, од.	10000	100000	30000
Рівень готовності незавершеного виробництва, %			
- за матеріалами	100		100
- за витратами на обробку	20		33,33
2. Вартість незавершеного виробництва, грн..			
- за матеріалами	22000	198000	?
- за витратами на обробку	4500	158400	?
Разом	26500	356400	?
3. Передано на склад готової продукції, од		80000	

Визначити: за методом середньозваженої собівартості та за методом ФІФО:

- кількість умовних еквівалентних одиниць продукції;
- собівартість однієї умовної еквівалентної одиниці;
- собівартість готової продукції та незавершеного виробництва на кінець періоду.

Варіант 21

1. Назвіть та дайте характеристику і призначення способів калькуляції.
2. З якою метою використовується та як визначається показник економічної доданої вартості (ЕДВ).

3. Задача.

Скласти графік очікуваних грошових надходжень за реалізовану продукцію по кварталах на підставі умов оплати за реалізовану продукцію відповідно угоди з покупцями (в першому місяці кварталу надходить 30%, в другому – 30%, а за третій місяць кошти надходять в першому місяці наступного кварталу – 40%0), а також на підставі даних про дебіторську заборгованість на 01.01.2007 року, що склала 287 тис.грн. Визначити дебіторську заборгованість на кінець періоду.

Бюджет продажу

Показники	Од. виміру	2007 рік:				Всього
		1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.	
1	2	3	4	5	6	7
Обсяги продажу	шт.	36400	33600	35000	35000	140000
Ціна за 1 шт.	грн..	38	42	42	39	
Дохід від продажу	тис. грн.	1384	1412	1470	1365	5631

При рішенні задачі використати лише корисну інформацію.

4. Задача.

На підставі даних про діяльність підприємства за три місяці скласти звіт про прибуток за кожний місяць на основі калькулювання змінних витрат та на основі калькулювання повних витрат. Дати пояснення до рішення задачі.

Показники	січень	лютий	березень
Вироблено одиниць	2000	2000	2000
Реалізовано одиниць	2000	1500	2500
Ціна за одиницю	100	100	100
Змінні витрати на одиницю	-	-	-
- виробничі	50	50	50
- на управління та збут	20	20	20
Постійні витрати	-	-	-
- виробничі	16000	16000	16000
- на управління	8000	8000	8000

Варіант 22

1. Назвіть приклади типових задач альтернативного вибору.
2. Склад витрат повної собівартості реалізованої продукції?

3. Задача.

Звітність підприємства «Океан» за минулий рік має такі показники:

Показники	Сума, тис. грн
Звіт про прибутки та збитки	
Обсяг продажів	820
Собівартість продажів	544
з них:	
Запаси на початок року	140
Закупівлі	568
Запаси на кінець року	166
Валовий прибуток	276
Баланс	
Дебіторська заборгованість	264
Кредиторська заборгованість	159

Усі закупівлі та продажі підприємство здійснює в кредит.

Необхідно визначити: операційний грошовий цикл підприємства та нести пропозиції про його шляхи скорочення.

4. Задача.

У системі обліку витрат компанії реєструються наступні витрати:

1. Вартість мастильних матеріалів для верстатів.
2. Вартість придбання ліцензій.
3. Сума амортизації машин й устаткування.
4. Вартість хімікатів, використаних у лабораторії.
5. Комісійні збори, виплачувані персоналу по збуту.
6. Зарплата секретаря директора.
7. Торговельні знижки.
8. Відпускні для операторів верстатів.
9. Зарплата охорони складу сировини.

10. Плата за послуги за рекламу.
11. Орендна плата за склад готової продукції.
12. Зарплата співробітника лабораторії.
13. Страхування приміщень.
14. Зарплата контролера цеху.
15. Вартість картриджів для принтерів у головному корпусі.
16. Вартість спеціального захисного одягу для операторів.

Потрібно:

1. Розташувати зазначені витрати по категоріях:
 - виробничі накладні витрати;
 - витрати на реалізацію продукції;
 - адміністративні накладні витрати;
 - витрати на наукові дослідження.
2. Вказати дві причини, за яких зарплата виробничого персоналу повинна бути віднесена до постійних витрат, а не змінних.
Дати пояснення до рішення задачі.

Варіант 23

1. Охарактеризуйте методи розв'язання задач про спеціальне замовлення.
2. Назвіть приклади об'єктів обліку витрат і об'єктів калькулювання.
3. **Задача.** Компанія «Дунай» має такі стандарти на єдиний вид своєї продукції: ціна продажу — 110 грн/од.; прямі витрати праці — 2 год./од. по 5,25 грн за годину; прямі витрати на матеріали — 3 кг/од. по 14 грн за 1 кг; постійні накладні витрати — 27 грн/од. з розрахунку 800 од. продукції за місяць.

За звітний місяць вироблено 850 од. продукції, на що витрачено: прямих витрат праці — 1780 год. на суму 9665 грн; матеріалів - 2410 кг на суму 33258 грн; постійних накладних витрат — 21365 грн. Доход від реалізації склав 92930 грн, а прибуток -28642 грн.

Товарних запасів на початок і кінець місяця не було.

Необхідно: скласти початковий та скоригований бюджети, порівняти фактичний прибуток з плановим та визначити всі відхилення відповідно до наявної інформації.

4. **Задача.**

Програма збуту компанії на поточний рік:

1. Виторг від реалізації, грн.
(реалізовано 50 000 штук за ціною 20 грн.)	- 1000 000
у тому числі змінні	- 5 грн./од.

2. Торговельні витрати:

- витрати на рекламу, грн.	- 100 000
- зарплата працівників збуту, грн.	- 80 000
- відрядні	- 50 000
- оренда торговельного устаткування приміщення	- 10 000

Керівництво розглядає питання про створення в наступному році нової території збуту. Передбачається збільшити витрати на рекламу на 30% й ввести

в штат додаткову посаду продавця із зарплатою 15 000 грн. у рік. Крім того, очікується підвищення відрядних на 10% у рік.

Обсяг продажу на новій території передбачається 10 000 штук у рік.

Чи треба компанії створювати новий район для збуту?

Рішення вимагає аналізу інкрементних доходів і витрат, які можуть з'явитися в результаті створення нової території збуту.

Дати пояснення до рішення задачі.

Варіант 24

1. Як використовується аналіз для вирішення проблеми «виробляти чи купувати».

2. Бази розподілу накладних витрат.

3. **Задача.** Допоміжний цех виробничого підприємства займається механічною обробкою деталей. За місяць оброблено 1000 деталей. Відділом технічного контролю цеху виявлено 50 бракованих деталей. Встановлено, що брак є поправним. Норма технічно неминучого браку становить 1% від обсягів виробництва. Витрати на виправлення браку, грн.:

- матеріальні витрати	90
- послуги сторонніх організацій	100
- заробітна плата робітникам, зайнятим виправленням браку	300
- нарахування на заробітну плату	112
- частина розподілених загально виробничих витрат	50
Разом	652
Оприбутковані від ліквідації браку матеріали	52

Встановлено, що 20 деталей забраковано з вини робітників і витрати підлягають відшкодуванню із заробітної плати і 20 деталей забраковано внаслідок відключення електроенергії.

Визначити: собівартість бракованої деталі; скласти бухгалтерські проведення операцій з виправлення та відшкодування браку.

4. **Задача.** Виходячи з даних наведених у таблиці провести розподіл адміністративних витрат та витрат на збут на види продукції.

Дати пояснення до рішення задачі.

Види продукції	Обсяг виробленої продукції в діючих цінах (форма 1-П), тис. грн.	Адміністративні витрати, тис. грн.	Втрати на збут, тис. грн.
Всього по підприємству	37331,7	1999,1	539,7
в тому числі			
— спирт етиловий умовний	27380,8		
— дріжджі хлібопекарські	9505,5		
— горілка	88,9		
— барда упарена	137,1		
— вуглекислота	493		
— рідкі комплексні добрива	170,1		

Варіант 25

1. Як розраховується норма прибутку та фактори, що впливають на його величину.

2. Класифікація витрат в управлінському обліку

3. **Задача.** Підприємство «Рубін» відносить на витрати виробництва накладні витрати за ставкою 0,75грн. з розрахунку на 1грн. прямої оплати праці. Відповідно до гнучкого бюджету виробничих накладних витрат при фонді прямої заробітної плати розміром 12000грн. загально виробничі витрати складають 8400грн, а при фонді зарплати 15000грн – 9750грн. Фактична сума загальновиробничих витрат у першому випадку становила 9000грн., а у другому – 10000грн.

Розрахувати:

- формулу для розрахунку гнучкого бюджету виробничих накладних витрат (метод вищої-нижчої точки);
- нормативний фонд оплати праці, виходячи з якого розраховано ставку списання («поглинання») накладних витрат;
- чисте відхилення фактичних витрат від нормативних та його складові для двох обсягів виробництва (12000 і 15000грн. оплати праці).

4. Задача.

Підприємство «Алікон» у звітному році мало такі показники витрат, грн. :

- придбання сировини і матеріалів — 75300;
- транспортування сировини від постачальника на підприємство - 1680;
- прямі витрати на оплату праці - 69000;
- непрямі витрати на оплату праці виробничого персоналу — 27780;
- витрати на реалізацію продукції - 33160;
- загальногосподарські витрати - 20000;
- витрати на утримання і експлуатацію обладнання — 25620;
- адміністративні витрати - 61080;
- інші загальновиробничі витрати — 11400.

Дохід від реалізації продукції становив 385500 грн.

Підприємство використовує систему періодичного обліку запасів.

Залишки на рахунках запасів у звітному році складали:

Рахунок	На початок року	На кінець року
Сировина і матеріали	13290	14610
Незавершене виробництво	4410	6450
Готова продукція	30720	56880

Необхідно визначити:

- вартість витрачених на виробництво матеріалів;
- загальну суму поточних витрат на виробництво;
- собівартість виробленої готової продукції;
- собівартість реалізованої продукції;
- валовий, операційний (до оподаткування) і чистий прибуток (після оподаткування) за діючої ставки податку на прибуток, для чого скласти схематично звіт про фінансові результати.

Варіант 26

1. Ціноутворення за принципом «витрати плюс».
2. Поняття про центри відповідальності, їх класифікація.

3. **Задача.** Підприємство «Цукровик» виробляє і реалізує один вид продукції. Показники його роботи за перші два місяці наступні:

Показник	Січень	Лютий
Обсяги виробництва, од.	1500	1000
Обсяг реалізації, од.	1000	1200
Ціна реалізації, грн. за од.	130	130
Змінні виробничі витрати на одиницю продукції, грн..	70	70
Постійні виробничі накладні витрати, грн.	46000	46000
Постійні адміністративні витрати, грн.	20000	20000

Залишків готової продукції на початок року не було. Реалізована продукція оцінюється при її вибутті за методом ФІФО.

Необхідно: скласти звіт про прибутки та збитки підприємства за кожен місяць, зокрема методом повного розподілу витрат і методом маржинального калькулювання змінних витрат; дати коментар одержаних результатів.

4. Задача.

Підприємство «Колос» у звітному році мало такий склад витрат:

- орендна плата;
- платежі за комунальні послуги;
- оплата за телефон;
- оплата електроенергії на технологічні потреби;
- основні матеріали;
- витрати на рекламу;
- відсотки за позики банку;
- амортизація основних засобів (прямолінійна);
- оплата праці основного виробничого персоналу (робітників);
- оплата праці службовців та спеціалістів;
- комісійні реалізаторам продукції;
- ремонт обладнання;
- технічне обслуговування обладнання.

Необхідно вказати, які з цих витрат будуть переважно постійними, а які - змінними і пояснити свої рішення

Варіант 27

1. Процедури і прийоми управління запасами.
2. Економічна модель ціноутворення.

3. **Задача.** Використовуючи вихідні дані, наведені в таблиці виконати необхідні розрахунки.

Показник	Бюджет (план)	Факт
1. Обсяги виробництва, од.	5000	6000
2. Стандартні загально виробничі накладні витрати:		
- постійні витрати, грн.	100000	
- змінні витрати на од. продукції, грн.	26	
3. Фактичні загально виробничі накладні витрати		280000

Розрахувати:

- бюджетні виробничі накладні витрати на стандартний обсяг виробництва;
- нормативну ставку розподілу виробничих накладних витрат (ставку поглинання);
- розподілені і списані («поглинуті») накладні витрати у звітному періоді;
- відхилення фактичних накладних витрат від нормативних всього і за рахунок зміни окремих факторів: а) обсягу виробництва; б) нормативної ставки накладних витрат при фактичному обсязі виробництва; в) дотримання норм накладних витрат.

4. Задача.

Фірма «Консалдинг» організовує періодичні семінари бухгалтерів з питань оподаткування та складання звітності. На організацію чергового семінару вона понесла витрати на друкування та розсилання потенційним слухачам програми семінару і запрошення та інші рекламні заходи — 600 грн. Одночасно фірма уклала договір на оренду приміщення для проведення семінару за 300 грн. з умовою, що в разі відмови від оренди приміщення не пізніше ніж за тиждень до дати семінару, вона сплачує штраф орендодавцю в розмірі 25% суми договору оренди. Менше ніж за тиждень до початку семінару договір не може бути анульований.

Оплата лекторам передбачена в розмірі 400 грн. Якщо семінар не відбудеться, оплата лекторам не нараховується.

Кожен учасник сплачує за участь у семінарі 150 грн. У вартість семінару включені витрати на обід з розрахунку 15 грн. на одного учасника і вартість графічного матеріалу — 5 грн.

Визначити доцільність проведення семінару або відмови від нього, якщо за тиждень до його початку надійшли замовлення на участь у семінарі лише від 6 бажаючих.

Розрахувати:

- 1) яка кількість учасників семінару забезпечить його беззбитковість для фірми;
- 2) який прибуток одержить фірма, якщо у семінарі приймуть участь 30 бажаючих;
- 3) при якій кількості учасників семінару фірма одержить 6500 грн прибутку від його проведення.

Варіант 28

1. Методи управління дебіторською заборгованістю.
2. Охарактеризуйте організацію обліку витрат на основі стандартних витрат.

3. Задача.

Підприємство «Урожайне», що застосовує попередільний метод обліку витрат і калькулювання собівартості методом умовних еквівалентних одиниць. Має такі показники діяльності за звітний період:

Показник	На початок періоду	За звітний період	На кінець періоду
1. Незавершене виробництво, од.	10000	100000	30000
Рівень готовності незавершеного виробництва, %			
- за матеріалами	100		100
- за витратами на обробку	20		33,33
2. Вартість незавершеного виробництва, грн..			
- за матеріалами	22000	198000	?
- за витратами на обробку	4500	158400	?
Разом	26500	356400	?
3. Передано на склад готової продукції, од		80000	

Розрахувати: за методом середньозваженої собівартості та за методом ФІФО: кількість умовних еквівалентних одиниць продукції; собівартість однієї умовної еквівалентної одиниці; собівартість готової продукції та незавершеного виробництва на кінець періоду.

4. **Задача.** Новостворена фірма «Кооператор» планує продавати продуктові набори, для чого орендувала приміщення за 600 грн. на місяць. Планується оплата праці персоналу з відрахуваннями на соціальні заходи - 1500 грн. за місяць. Вартість патенту складає 200 грн. за місяць. Купівельна вартість одного продуктового набору 40 грн., продажна - 60 грн. (без суми ПДВ).

Необхідно визначити критичний обсяг продажу у кількісному та грошовому вимірниках.

Варіант 29

1. Організація управлінського контролю за діяльністю центрів відповідальності.

2. Дайте характеристику і наведіть приклад визначення ціни за вартістю матеріалів та часу.

3. **Задача.** Підприємство «Українські страви» має такі показники діяльності за звітний період, грн.:

— продажі	230000;
— прямі матеріальні витрати	70000;
— пряма оплата праці	50000;
— постійні виробничі накладні витрати	30000;
— змінні витрати на збут продукції	25000;
— постійні адміністративні витрати	15000;
— валовий прибуток	50000;
— операційний прибуток (збиток)	(10000).

Уся вироблена продукція реалізована, залишки матеріалів не змінилися. Необхідно скласти звіт про фінансові результати за методом повної калькуляції та маржинальним методом (калькулюванням змінних витрат), для чого визначити відсутні дані. Розрахувати показники: критичний обсяг реалізації, запас міцності та коефіцієнт запасу міцності.

4. **Задача.** Підприємство роздрібної торгівлі «Славута» має три відділи (секції), розміщені в одному приміщенні. Показники їхньої роботи за минулий рік складають, тис. грн.:

Показник	Секція			Разом
	спортивного інвентарю	спортивного одягу	робочого одягу	
Обсяг продажів (чистий дохід)	254	183	97	534
Собівартість реалізованого товару	140	100	55	295
Інші змінні витрати	27	17	5	49
Постійні витрати (витрати на збут, опалення, освітлення і т. ін.)	46	46	46	138
Прибуток (збиток)	41	20	(9)	52

Визначити доцільність закриття секції робочого одягу:

- без інших змін діяльності;
- при її перепрофілюванні на реалізацію іншого товару, що забезпечить 40 тис. грн. маржинального доходу за рік;
- при передачі звільненої площі в суборенду за 50 тис. грн. в рік.

Який з наведених варіантів є найбільш вигідним у фінансовому відношенні?

Які ще фактори необхідно врахувати при прийнятті остаточного рішення?

Варіант 30

1. Поняття і суть управління кредиторською заборгованістю.

2. Організація обліку витрат за методом «тариф-година-машина».

3. **Задача.** Підприємство «Х» виробляє один вид продукції і реалізує за середньою ціною 86 грн. за одиницю. Змінні витрати на виробництво одиниці продукції складають 20грн., постійні витрати – 20200грн. на місяць. Проектна потужність підприємства 1000 одиниць продукції., ставка оподаткування прибутку – 25%.

Розрахувати: яку кількість продукції необхідно реалізувати, щоб отримати чистий прибуток: а) 10100 грн.; б) 12 грн. на одиницю реалізованої продукції; в) 20% до обсягу реалізації; яку необхідно встановити ціну на одиницю продукції, щоб підприємство при досягненні проектної потужності могло одержати 12000 грн. прибутку.

4. **Задача.** Час роботи трьох магазинів „Сувеніри”, розташованих у курортній зоні, залежить від кількості туристів.

Далі наведено інформацію про час роботи магазинів та витрати на утримання їх за останні шість місяців.

Вихідні дані для визначення функції витрат

Місяць	Час роботи, годин	Витрати, грн
Січень	450	1350
Лютий	400	1300
Березень	500	1600
Квітень	550	1620
Травень	600	1700
Червень	700	1900

Необхідно:

1. Визначити функцію витрат на утримання магазинів трьома методами: вищої-нижчої точки; візуального пристосування; найменших квадратів;

2. Упродовж липня магазини працюватимуть 800 годин. Слід передбачити витрати на утримання магазинів, скориставшись функціями витрат, визначеними різними методами.

6. ПРИКЛАДИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧ

Задача 1.

Використовуючи дані таблиці розрахуйте трансфертну ціну продукції за такою формулою: «145% від повної собівартості».

Дати пояснення до рішення задачі.

Витрати	Витрати виробництва одиниці виробленої продукції, грн.
Витрати сировини і матеріалів	220
Витрати на оплату праці основних виробничих робітників	98
Витрати підготовку й освоєння виробництва	42
Витрати утримання і ремонт будинку заводууправління	54
Амортизація основних засобів	22
Витрати на сертифікацію продукції	73
Вартість покупних напівфабрикатів, використаних для виробництва продукції	14
Вартість електроенергії на експлуатацію устаткування	19
Господарські витрати заводууправління	11
Витрати на оплату праці допоміжних робітників	10
Відрахування на соціальне страхування від зарплати основних робітників	7

Рішення.

Витрати	Витрати виробництва одиниці виробленої продукції, грн..
Витрати сировини і матеріалів	220
Витрати на оплату праці основних виробничих робітників	98
Витрати підготовку й освоєння виробництва	42
Витрати утримання і ремонт будинку заводууправління	54
Амортизація основних фондів	22
Витрати на сертифікацію продукції	73
Вартість покупних напівфабрикатів, використаних для виробництва продукції	14
Вартість електроенергії на експлуатацію устаткування	19
Господарські витрати заводууправління	11
Витрати на оплату праці допоміжних робітників	10
Відрахування на соціальне страхування від зарплати основних робітників	7
Разом повна собівартість	570

Трансфертна ціна = $570 * 145\% / 100\% = 826,50$ грн.

Задача 2.

Підприємство «Прилуки» виробляє один вид продукції і реалізує за середньою ціною 56 грн. за одиницю. Змінні витрати на виробництво одиниці продукції складають 20грн., постійні витрати – 16200грн. на місяць. Проектна потужність підприємства 1000 одиниць продукції., ставка оподаткування прибутку – 25%. Визначити:

1. точку беззбитковості у натуральному та грошовому вимірниках і у відсотках до проектної потужності;
2. суму чистого прибутку (збитку), який отримає підприємство при досягненні проектної потужності;
3. яку кількість продукції необхідно реалізувати, щоб отримати чистий прибуток: а) 8100грн.; б) 9грню на одиницю реалізованої продукції; в) 20% до обсягу реалізації;
4. яку необхідно встановити ціну на одиницю продукції, щоб підприємство при досягненні проектної потужності могло одержати 9000грн. прибутку.

Рішення:

$$\text{МД} = \text{Ц} - \text{Змінні витрати} = 56 - 20 = 36 \text{ грн.}$$

1. Визначимо точку беззбитковості:

а) у натуральному вимірнику $T_{\text{бн}} = \text{Постійні витрати} / \text{МД} = 16200 / 36 = 450 \text{ од.}$

б) у грошовому вимірнику $T_{\text{бг}} = T_{\text{бн}} * \text{Ц} = 450 * 56 = 25200 \text{ грн.};$

в) у відсотках до проектної потужності:

$$T_{\text{бв}} = T_{\text{бн}} : \text{Проектну потужність} * 100\% = 450 / 1000 * 100\% = 45\%.$$

2. Сума чистого прибутку при досягненні проектної потужності:

$$\text{ЧП} = (56 * 550 - 20 * 550) * 0,75 = 14850 \text{ грн.}$$

3. Обсяг реалізації (у натуральному вимірнику) для отримання чистого прибутку:

$$\text{а) } 8100 : 0,75 + 16200 + 20x = 56x, \quad x = 750 \text{ од.};$$

$$\text{б) } 9 / 0,75x + 16200 + 20x = 56x, \quad x = 675 \text{ од.};$$

$$\text{в) } 56x * 0,2 / 0,75 + 16200 + 20x = 56x, \quad x = 769 \text{ од.}$$

4. Ціна за одиницю продукції для одержання проектної потужності 9000грн. чистого прибутку при досягненні проектної потужності:

$$9000 / 0,75 + 16200 = 1000(x - 20); \quad x = 48,2 \text{ грн.}$$

або

$$[(9000 / 0,75 + 16200) : 1000] + 20 = 48,2 \text{ грн.}$$

Задача 3.

Підприємство «Кондитер» виготовляє три види продукції у одному технологічному процесі (спільному) і реалізує їх. Постійні витрати підприємства за місяць склали 25500грн., фактичний обсяг виробництва всіх видів продукції – 400000од.

Вихідні дані:

Показник	Види продукції		
	А	Б	В
Ціна реалізації, грн.. за одиницю продукції	0,8	0,9	1,10
Змінні витрати на одиницю продукції, грн..	0,6	0,76	1,00
Питома вага окремих видів продукції у загальному обсязі виробництва, %	50	40	10

Визначити: точку беззбитковості, запас міцності та коефіцієнт запасу міцності; обсяг реалізації кожного виду продукції для отримання загальної суми чистого прибутку 12750грн. (при ставці оподаткування прибутку – 25%).

Рішення:

Показник	Вид продукції			Разом
	А	Б	В	
1. Ціна реалізації грн../од.	0,8	0,9	1,10	
2. Змінні витрати грн../од.	0,6	0,76	1,00	
3. Маржинальний дохід, грн. (ряд.1-ряд.2)	0,20	0,15	0,10	
4. Питома вага окремих видів продукції, %	50	40	10	100
5. Питомий Маржинальний дохід на одиницю продукції, грн.(гр.3:гр.4):100%	0,10	0,06	0,01	0,17

Отже середньозважений маржинальний дохід на одиницю продукції складе 0,17грн.

Звідси:

а) точка беззбитковості у натуральному вимірнику для умовної одиниці продукції

$$T_{\text{бн}} = 25500 / 0,17 = 150000 \text{ од.};$$

б) запас міцності:

$$ЗМ = 400000 - 150000 = 250000 \text{ од.};$$

в) коефіцієнт запасу міцності:

$$КЗМ = 250000 : 400000 = 0,625;$$

г) обсяг реалізації для отримання чистого прибутку 12750грн. (при ставці оподаткування прибутку – 25%):

$$[12750 * 100\% / 75\% + 25500] : 0,17 = 250000 \text{ од. (умовних)}$$

$$\text{Продукція А } 250000 * 50\% : 100\% = 125000 \text{ од.}$$

$$\text{Продукція Б } 250000 * 40\% : 100\% = 100000 \text{ од.}$$

$$\text{Продукція В } 250000 * 10\% : 100\% = 25000 \text{ од.}$$

Задача 4.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Квота» випускає хлібобулочні вироби: хліб, здобу, кондитерські вироби і пряники. Непрямі витрати в квітні склали 26000 грн. Необхідно:

- розподілити непрямі витрати між видами виробів, використовуючи три різні бази розподілу;
- порівняти результати розподілу;
- зробити висновок про оптимальну базу розподілу непрямих витрат. При розрахунках використовуйте інформацію з таблиці.

Дати пояснення до рішення задачі.

Вид продукції	Виручка від реалізації, грн.	Обсяг виробництва, грн.	Прямі витрати, грн.	Час роботи, маш-год.
Хліб	66000	95200	65280	96
Здоба	16500	16800	14400	12,8
Кондитерські вироби	13200	13300	8640	15,2
Пряники	14300	14700	7680	36
Разом	110000	140000	96000	160

Рішення.

Розподіл непрямих витрат пропорційно виручці

Вид продукції, що випускається	Виручка від реалізації, руб.	% Розподілу	Непрямі витрати, руб
Хліб	66000	60,00	15600
Здоба	16500	15,00	3900
Кондитерські вироби	13200	12,00	3120
Пряники	14300	13,00	3380
Разом	110000	100,00	26000

Розподіл непрямих витрат пропорційно прямим витратам

Вид продукції, що випускається	Прямі витрати, руб.	% Розподілу	Непрямі витрати, руб
Хліб	65280	68,00	17680
Здоба	14400	15,00	3900
Кондитерські вироби	8640	9,00	2340
Пряники	7680	8,00	2080
Разом	96000	100,00	26000

Розподіл непрямих витрат пропорційно часу роботи

Вид продукції, що випускається	Час роботи, маш-год.	% Розподілу	Непрямі витрати, руб
Хліб	96	60,00	15600
Здоба	12,8	8,00	2080
Кондитерські	15,2	9,50	2470

вироби			
Пряники	36	22,50	5850
Разом	160	100,00	26000

Висновки: при розподілі непрямих витрат пропорційно виручці і часу роботи непрямі витрати, що приходять на хліб, однакові. На інші вироби при розподілі витрат пропорційно виручці припадають приблизно однакові суми в межах 3000-4000 руб. При розподілі витрат пропорційно часу друга за величиною сума непрямих витрат припадає на пряники - 5850 руб. На здобу та кондитерські вироби приблизно припадає від 2000 до 2500 руб. При розподілі непрямих витрат пропорційно прямим витратам найбільша сума припадає на хліб (на 2080 руб. Більше, ніж при інших варіантах), друга за величиною сума припадає на здобу - 3900 руб., Трохи більше 2000 руб. Припадає на кондитерські вироби і пряники. Найбільш оптимальною базою для розподілу витрат я вважаю виручку, оскільки при ній розподіл витрат більш рівномірний.

Задача 5.

Підрозділ №2 підприємства «Калібр» купує у підрозділі №1 цього ж підприємства компонент для продукції А. Поточна трансфертна ціна такого компонента, визначена на базі повних витрат плюс прибуток, становить 50грн. за одиницю (при змінних витратах 25грн. на одиницю). Змінні витрати на продукцію А у підрозділі №2 складають 150грн., враховуючи 50грн. вартості компонента поставленого підрозділу №1. Обидва підрозділи мають надлишкові виробничі потужності. У підрозділу №2 з'явилась одноразова можливість, не порушуючи ринкової рівноваги, продати 1000од. продукції А новому покупцеві за 140грн. за од.

Визначити і обґрунтувати економічну доцільність (або недоцільність) прийняття такого спеціального замовлення для підрозділу №2 та для підприємства в цілому. На якому рівні необхідно встановити трансфертну ціну компонента для даної партії товару?.

Рішення:

1. Для підрозділу №2 прийняття такого замовлення недоцільно, бо зумовлює збитки на суму $140 - 150 = -10$ грн. на одиницю продукції, або 10000грн. в цілому.

2. Для підприємства прийняття такого замовлення доцільно, бо загальні змінні витрати на продукцію складають:

$$25 \text{ грн. підрозділу №1} + 100 \text{ грн. підрозділу №2} = 125 \text{ грн.}$$

При ціні реалізації 140грн. за одиницю прибуток складе:

$$1000 \text{ од.} * (140 - 125) = 15000 \text{ грн.}$$

Отже, необхідно домовлятися про одноразове зниження трансфертної ціни до рівня, що забезпечить однаковий рівень маржинального доходу обом підрозділам:

$$(140-125)/125=0,12;$$

Ціна компонента:

$$25+25*0,12=28\text{грн. за одиницю.}$$

У такому разі прибуток підрозділу №1 складе 3000грн., а підрозділу №2 – 12000 грн. (по 12% на «власні» змінні витрати).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України № 996-XIV від 16.07.99 „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” (зі змінами і доповненнями) // Все про бухгалтерський облік. – 2009. – № 10. – С. 3-7.
2. Типове положення з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості: Затв. Пост. Кабінету Міністрів України від 26 квітня 1996 р. № 473. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1057.1311.2&nobreak>
3. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості: Затв. наказом Державного комітету промполітики України від 09.07.2007 р. N 373. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nky.com.ua/NalogKod/Kod3/PodZak/P373.htm>
4. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Частина І. П(С)БО 1-25 // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – №10. – С. 9-127.
5. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Частина ІІ. П(С)БО 26-34 // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – №12. – С. 3-58.

Базова

6. Атамас П.Й. Управлінський облік: навч. посіб./ П.Й. Атамас. – Дніпропетровськ – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 440 с.
7. Гасенко Л.В., Грановський С.С. Управлінський облік: навч. посіб. / Л.В. Гасенко, С.С. Грановський. – Дніпродзержинськ, 2007. – 215 с.
8. Гаррисон Рей, Норин Эрик, Брюер Питер Управленческий учет. 11-е изд. / Пер. с англ. О. В. Чумаченко. – К.: Companion Group. 2011. – 1024с.
9. Лишиленко О.В. Бухгалтерський управлінський облік: навч. посіб. / О.В. Лилишенко – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 254 с.
10. Нападовська Л.В. Управлінський облік: підруч. /Л.В. Нападовська – К.: Книга, 2004.–544с.
11. Фаріон І.Д., Писаренко Т.М. Управлінський облік [текст]: підруч./[І.Д.Фаріон, Т.М. Писаренко]. – К: Центр учбової літератури, 2012. – 792с.
12. Чернелевський Л.М. Управлінський облік на підприємствах харчової промисловості: навч. посіб. /Л.М. Чернелевський, Г.Г. Осадча. – К.: Пектораль, 2005 – 364 с.
13. Чернелевський Л.М. Організація обліку: управлінський аспект (Харчова промисловість): навч. посіб. /Л.М. Чернелевський, Г.Г. Осадча. – К: НУХТ, 2011 – 463с.

Допоміжна

14. Бухгалтерський управлінський облік: підруч. / за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП “Рута”, 2002.– 480 с.

15. Голов С.Ф. Управлінський облік: підручн. / С.Ф. Голов – К.: Лібра, 2003. – 704с.
16. Добровський В.М., Гнилицька Л.В., Коршикова Р.С. Управлінський облік: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В.М. Добровський, Л.В. Гнилицька, Р.С. Коршикова; за ред. В.М. Добровського. – К.: КНЕУ, 2003. – 235с.
17. Лень В.С. Управлінський облік: навч. посіб. / В.С. Лень. – К.: Знання-Прес, 2003.–287с.
18. Друри К. Управленческий и производственный учет: підручн. /К. Друри; пер. с англ. В.Н. Егорова. – М: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.– 1071 с.
19. Сопко В.В. Бухгалтерський фінансовий та внутрішньогосподарський облік в галузях системи переробної промисловості АПК (на основі національних стандартів) / В.В. Сопко, О.В. Бойко. — К.: Фенікс, 2001. — 468 с.
20. Хорнгрен Ч.Т. Бухгалтерский учет: управленческий аспект / Ч.Т. Хорнгрен, Дж. Фостер. пер. с англ. О.Л. Кавериной, И.В. Романовского — М.: Финансы и статистика, 2003. - 416 с.
21. Шеремет А.Д. Управленческий учет: Учебное пособие / А.Д. Шеремет. - М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2002. - 512 с.

Навчальне видання

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до вивчення дисципліни та виконання контрольної роботи
для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»,
в тому числі перепідготовка спеціалістів
за спеціальністю 7.03050901 «Облік і аудит»
денної та заочної форм навчання

СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри
обліку і аудиту
Протокол № 12
від 17.03.2014р.

Укладач: Осадча Г.Г

Видання подається в авторській редакції

Підп. до друку 02.04.14. Ум. друк. арк. 2,79. Наклад 40 пр.
Зам. № 007-14А

НУХТ. 01601 Київ-33, вул. Володимирська, 68
Свідоцтво про реєстрацію серія ДК № 1786 від 18.05.04 р.